

DOI: 10.26693/jmbs04.06.278

УДК 364.2:615.8-7

Виноградов О. О., Гужва О. І., Володіна В. С.

ДОСТУПНІСТЬ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄКТІВ М. КРЕМІННА ДЛЯ МАЛОМОБІЛЬНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
Старобільськ, Україна

epicuri@i.ua

Стаття присвячена питанням доступності громадських об'єктів м. Кремінна Луганської області для маломобільних груп населення, які, відповідно до біопсихосоціальної моделі функціонування і обмеження життєдіяльності, мають пріоритетний характер і відносяться до найбільш актуальних медико-соціальних проблем, що вимагають комплексного підходу до їх вирішення.

Під час дослідження, відповідно до загальноприйнятих вимог оцінювали доступність громадських об'єктів для маломобільних груп населення. Інформацію про доступність, яка містила адресу об'єкту, тип власності, тип об'єкту, рівень та опис доступності, за допомогою сервісу Google Maps, наносили на карту м. Кремінна Луганської області.

За результатами аудиту встановлено, що кількість безбар'єрних об'єктів у м. Кремінна становить 16 (22,22%). Найвищий рівень доступності мали заклади соціального захисту населення (100%), об'єкти транспорту (100%) і заклади охорони здоров'я (40%). Найнижчий рівень доступності мали заклади освіти (0%), культури та відпочинку (0%), адміністрації та керування (13,3%), торгівлі (20%), громадського харчування (20%), побутового обслуговування та комунального господарства (20%). Серед громадських об'єктів з низьким рівнем доступності 41 (73,2%) не мали пандусу, 15 (26,8%) – мали пандус, який не відповідав встановленим стандартам (занадто високий кут нахилу, відсутність поручнів, недостатня ширина, незручне розташування пандусу тощо), що унеможливило його використання.

Матеріали дослідження пройшли апробацію під час розробки та впровадження індивідуальних програм реабілітації осіб, які відносяться до маломобільних груп населення, а також у консультаційній роботі фахівців КУ «Кремінський центр соціальної реабілітації дітей з інвалідністю». У подальшому планується продовжити моніторинг доступності громадських об'єктів Луганської області для маломобільних груп населення.

Ключові слова: інвалідність, маломобільні групи населення, доступність, універсальний дизайн, громадські об'єкти.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано у рамках комплексної наукової теми «Оцінка потреб в реабілітаційних послугах населенню Луганської області», № державної реєстрації 0118U000837.

Вступ. Питання пов'язані з формування безбар'єрного середовища для маломобільних груп населення сьогодні мають пріоритетний характер і вимагають комплексного підходу до їх вирішення [1-4].

Сьогодні в Україні на заміну традиційної біомедичної моделі, що розглядала інвалідність як порушення структури і функції, активно впроваджується біопсихосоціальна модель, відповідно до якої інвалідність «є результатом взаємодії, яка відбувається між людьми, які мають порушення здоров'я, і відносницькими та середовищними бар'єрами і яка заважає їхній повній та ефективній участі в житті суспільства нарівні з іншими» [5]. У такому розумінні, причинами інвалідності є не власне захворювання, як такі, а фізичні, організаційні та відносницькі бар'єри навколо людини, що призводять до обмеження її активності та участі [5].

Доступність закріплюється як один із восьми загальних принципів Конвенції про права осіб з інвалідністю. Так, для забезпечення особам з інвалідністю «можливості вести незалежний спосіб життя та повною мірою брати участь у всіх аспектах життя, держави-учасниці вживатимуть належних заходів для забезпечення особам з інвалідністю доступу нарівні з іншими до фізичного оточення, транспорту, інформації та зв'язку ... » [5].

Доступність є важливим фактором подолання безпорадності й ізоляції людей з інвалідністю. Вона відіграє ключову роль у створенні інклюзивного суспільства, підвищує шанси знайти роботу, здобути освіту, користуватися громадськими послугами, приймати участь в соціальних, культурних і оздоровчих заходах, бути активними членами суспільства [6, 7]. У цьому сенсі доступність середовища повинна розглядатися як обов'язкова складова реабілітаційного процесу [8, 9].

Таким чином, питання створення умов, що забезпечують безпечне та безбар'єрне існування

осіб з інвалідністю, відносяться до найбільш актуальних медико-соціальних проблем сьогодення.

Мета дослідження – оцінка доступності громадських об'єктів м. Кременіна Луганської області для маломобільних груп населення.

Матеріал та методи дослідження. Об'єктом дослідження були громадські об'єкти м. Кременіна Кременінського району Луганської області. У період грудень 2018 р. – січень 2019 р. було обстежено 72 громадських об'єкта центральної частини м. Кременіна Луганської області, з яких заклади торгівлі – 20 (27,78%), адміністрація та органи керування – 15 (20,83%), заклади охорони здоров'я – 10 (13,89%), заклади побутового обслуговування та комунального господарства – 10 (13,89%), заклади громадського харчування – 5 (6,94%), заклади культури та відпочинку – 4 (5,56%), заклади освіти – 4 (5,56%), фізкультурно-оздоровчі і спортивні об'єкти – 2 (2,78%), заклади соціального захисту населення – 1 (1,39%), об'єкти транспорту – 1 (1,39%).

Дослідження виконувалося у два етапи: перший етап – аудит доступності; другий етап – картування громадських об'єктів м. Кременіна.

На *першому етапі* відповідно до загальноприйнятих вимог (наявність пандусу, його відповідність встановленим нормативним вимогам, висота бордюрів, ширина дверних прорізів тощо) оцінювали доступність громадських об'єктів м. Кременіна Луганської області для маломобільних груп населення [2, 6, 10, 11]. Загальним критерієм доступності встановлена можливість самостійного потрапляння особи, яка відноситься до маломобільних груп населення, у середину будівлі. За вказаним критерієм громадські об'єкти розподілялися на «об'єкти з високим рівнем доступності» та «об'єкти з низьким рівнем доступності».

На *другому етапі* дослідження інформацію про доступність громадських об'єктів для маломобільних груп населення, яка містила адресу об'єкту, тип власності, тип об'єкту, рівень та опис доступності, за допомогою сервісу *Google Maps*, наносили на карту м. Кременіна Луганської області.

Результати дослідження. У процесі дослідження встановлено, що у м. Кременіна Луганської області високий рівень доступності мали 16 (22,22%) громадських об'єктів, з яких закладів охорони здоров'я – 25,0%, фізкультурно-оздоровчих і спортивних об'єктів – 6,25%, закладів торгівлі – 25,0%, закладів громадського харчування – 6,25%, закладів побутового обслуговування та комунального господарства – 12,5%, закладів соціального захисту населення – 6,25%, об'єктів транспорту – 6,25%, закладів та органів керування – 12,5%, закладів культури та відпочинку – 0%, закладів освіти – 0% (рис. 1).

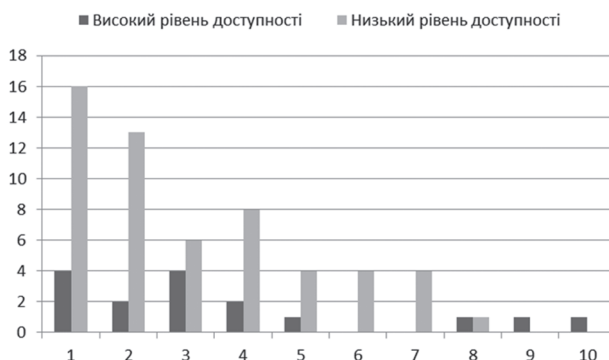

Рис. 1. Розподіл громадських об'єктів м. Кременіна Луганської області за типом і рівнем доступності

Примітки: 1 – заклади торгівлі; 2 – адміністрація та органи керування; 3 – заклади охорони здоров'я; 4 – заклади побутового обслуговування та комунального господарства; 5 – заклади громадського харчування; 6 – заклади культури та відпочинку; 7 – заклади освіти; 8 – фізкультурно-оздоровчі і спортивні об'єкти; 9 – заклади соціального захисту населення; 10 – об'єкти транспорту.

Низький рівень доступності мали 56 (77,78%) громадських об'єктів, з яких закладів освіти – 7,14%, закладів охорони здоров'я – 10,71%, фізкультурно-оздоровчих і спортивних об'єктів – 1,79%, закладів культури та відпочинку – 7,14%, закладів торгівлі – 28,58%, закладів громадського харчування – 7,14%, закладів побутового обслуговування та комунального господарства – 14,29%, закладів та органів керування – 23,21%, закладів соціального захисту населення – 0% та об'єктів транспорту – 0% (рис. 1).

Серед громадських об'єктів з низьким рівнем доступності 41 (73,2%) не мали пандусу, 15 (26,8%) – мали пандус, який не відповідав встановленим стандартам (занадто високий кут нахилу, відсутність поручнів, недостатня ширина, незручне розташування пандусу тощо), що унеможливило його використання.

Обговорення отриманих результатів. Отже, за результатами аудиту встановлено, що кількість безбар'єрних об'єктів у м. Кременіна становить 22,22%. Найвищий рівень доступності мали заклади соціального захисту населення (100%), об'єкти транспорту (100%) і заклади охорони здоров'я (40%). Найнижчий рівень доступності мали заклади освіти (0%), культури та відпочинку (0%), адміністрації та керування (13,3%), торгівлі (20%), громадського харчування (20%), побутового обслуговування та комунального господарства (20%).

Матеріали дослідження пройшли апробацію під час розробки та впровадження індивідуальних програм реабілітації осіб, які відносяться до маломобільних груп населення, а також у консультативній роботі фахівців КУ «Кременінський центр соціальної реабілітації дітей з інвалідністю».

Висновки

1. Встановлено, що загальний рівень доступності громадських об'єктів м. Кременна Луганської області для маломобільних груп населення дорівнює 22,22%.
2. Серед громадських об'єктів м. Кременна Луганської області найвищий рівень доступності мали заклади соціального захисту населення, об'єкти транспорту і заклади охорони здоров'я, найнижчий рівень доступності – заклади освіти, культури та відпочинку, адміністрації та керування.
3. За результатами проведеного дослідження створено карту доступності 72 громадських об'єктів центральної частини м. Кременна Луганської області для маломобільних груп населення.
Перспективи подальших досліджень. У подальшому планується продовжити моніторинг доступності громадських об'єктів Луганської області для маломобільних груп населення.

References

1. Holyk YM, Kutsyna IA. Do pytannia formuvannia zasobiv dlia malomobilnykh hrup naseleння na vulytsiakh mista. *Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia*. 2013; 47: 176–80. [Ukrainian]
2. Zhovkva OI. Vyrishennia pytannia stvorenня bezbariernoї arkhitektury ta prostoru v konteksti mista Kyieva. *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia*. 2013; 33: 372–7. [Ukrainian]
3. Nesterenko VV. Seredovyshche bez barieriv dlia liudei z obmezhenymy mozhlyvostiamy. *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia*. 2016; 43 (2): 352–6. [Ukrainian]
4. Semyhina TV. Universalnyi dyzain u mistakh Ukrainy: oboviazky ta mozhlyvosti hromady. *Rehionalna polityka: istoriia, polityko-pravovi-zasady, arkhitektura, urbanistyka*. 2017; 2: 34–8. [Ukrainian]
5. Konventsiiia pro prava osib z invalidnistiu: potochna redaktsiia vid 06.07.2016 [digital resource]. Available from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71 (data zvernennia 11.07.2019). [Ukrainian]
6. *Dostupnist do ob'ektiv zhytlovoho ta hromadskoho pryznachennia dlia liudei z invalidnistiu: metod. posibnyk*. Kyiv: VHSP «Natsionalna Asambleia invalidiv Ukrainy»; 2012. Available from: https://issuu.com/napd/docs/dostupnist_do_ob'ektiv [Ukrainian]
7. Kardash OV, Svirko VO, Dzhuryk OV, Bilonozhenko AO. Osoblyvosti zasobiv zabezpechennia bezbariernoho prostoru. *Teoriia i praktyka dyzainu. Tekhnichna estetyka*. 2017; 13: 131–9. [Ukrainian]
8. Metko Yu. Universalnyi dyzain ta arkhitekturna dostupnist navkolyshnoho seredovyshcha do potreb nepovnospravnykh. *Moloda sportyvna nauka Ukrainy*. 2015; 3: 110–4. [Ukrainian]
9. Popova O.A. Formuvannia arkhitekturnoho seredovyshcha sportyvno-reabilitatsiinykh kompleksiv dlia ditei-invalidiv. *Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Stalyi rozvytok mist (mistobudivnyi aspekt)»*. 2017: 89–90. [Ukrainian]
10. Budyanky i sporudy. Dostupnist budyнкiv i sporud dlia malomobilnykh hrup naseleння: DBNV.2.2-17:2006. Minbud Ukrainy. Kyiv; 2007. Available from: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=7018 [Ukrainian]
11. Shevko E., Drozdovskiy S. Dostupnaia sreda dlia ynvalydiv: yllustrirovannoe posobyе. MMOOO «RAYK». Mynsk. 2010. Available from: <http://www.disright.org/ru/content/posobie-dostupnaya-sreda-dlya-invalidov> [Ukrainian]

УДК 364.2:615.8-7

ДОСТУПНОСТЬ ОБЪЕКТОВ ОБЩЕСТВЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ

г. КРЕМЕННАЯ ДЛЯ МАЛОМОБИЛЬНЫХ ГРУПП НАСЕЛЕНИЯ

Виноградов О. А., Гужва Е. И., Володина В. С.

Резюме. Статья посвящена вопросам доступности объектов общественного назначения г. Кременная Луганской области для маломобильных групп населения, которые, в связи с активным внедрением биопсихосоциальной модели функционирования и ограничения жизнедеятельности, имеют приоритетный характер и относятся к наиболее актуальным медицинским и социальным проблемам, требующих комплексного подхода к их решению.

В ходе исследования, в соответствии с общепринятыми требованиями оценивали доступность объектов общественного назначения для маломобильных групп населения. Информацию о доступности, которая содержала адрес объекта, тип собственности, тип объекта, уровень и описание доступности, с помощью сервиса Google Maps, наносили на карту г. Кременная Луганской области.

По результатам аудита установлено, что количество безбарьерных объектов в г. Кременная составляет 16 (22,22%). Самый высокий уровень доступности имели учреждения социальной защиты населения (100%), объекты транспорта (100%) и учреждения здравоохранения (40%). Низкий уровень доступности имели учебные заведения (0%), культуры и отдыха (0%), администрации и управления (13,3%), торговли (20%), общественного питания (20%), бытового обслуживания и коммунального хозяйства (20%). Среди общественных объектов с низким уровнем доступности 41 (73,2%) не имели пандусу, 15 (26,8%) –

имели пандус, который не соответствовал установленным стандартам (слишком высокий угол наклона, отсутствие поручней, недостаточная ширина, неудобное расположение пандусу и др.), что делало невозможным его использование.

Материалы исследования прошли апробацию во время разработки и внедрения индивидуальных программ реабилитации лиц, относящихся к маломобильным группам населения, а также в консультационной работе специалистов КУ «Кременской центр социальной реабилитации детей с инвалидностью». В дальнейшем планируется продолжить мониторинг доступности объектов общественного назначения Луганской области для маломобильных групп населения.

Ключевые слова: инвалидность, маломобильные группы населения, доступность, универсальный дизайн, объекты общественного назначения.

UDC 364.2:615.8-7

Accessibility of Public Facilities in Kreminna for People with Low-Mobility

Vinogradov O. O., Guzhva O. I., Volodina V. S.

Abstract. The article deals with the issues of accessibility of public facilities in Kreminna town, Luhansk oblast, for people with low-mobility who, according to the biopsychosocial model of functioning and limitation of life activity, refer to the most pressing medical and social problems that require a complex approach for solution.

Material and methods. The study evaluated the accessibility of public facilities for low-mobility groups in accordance with generally accepted requirements (availability of ramp, compliance with regulatory requirements, height of borders, width of doorways, etc.). The information about availability, which included the property address, property type, level and the description, was mapped to the map of Kreminna, Luhansk oblast, using Google Maps service. In terms of accessibility, public facilities were classified as «high accessibility» and «low accessibility». In total, we surveyed 72 public sites of the central part of Kreminna, Luhansk oblast from December 2018 to January 2019.

Results and discussion. The audit found that the number of barrier-free facilities in Kreminna was 16 (22.22%). The highest level of accessibility was available to social protection institutions (100%), transport facilities (100%) and healthcare institutions (40%). The lowest levels of accessibility were found in educational institutions (0%), culture and recreation (0%), administration and management (13.3%), trade (20%), catering (20%), consumer services and public utilities (20%). Among public facilities with low accessibility 41 objects (73.2%) did not have a ramp, 15 (26.8%) had a ramp that did not meet the set standards (too high angle of inclination, lack of handrails, insufficient width, inconvenient location ramp, etc.), which made it impossible to use.

Conclusion. Using the research results, we created a map of accessibility of 72 public places of the central part of the city of Kreminna, Luhansk oblast, for low-mobility groups of population. The research material was tested during the development and implementation of individual rehabilitation programs for persons belonging to low-mobility groups, as well as in the consultative work of specialists of the Kreminna Center for Social Rehabilitation of Children with Disabilities.

In the future, it is planned to continue monitoring the accessibility of public facilities in Luhansk oblast for low-mobility groups.

Keywords: disability, low-mobility groups, accessibility, universal design, public places.

The authors of this study confirm that the research and publication of the results were not associated with any conflicts regarding commercial or financial relations, relations with organizations and/or individuals who may have been related to the study, and interrelations of coauthors of the article.

Стаття надійшла 03.08.2019 р.

Рекомендована до друку на засіданні редакційної колегії після рецензування